

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΙΛΙΑΔΑ

Ερωτήσεις & Απαντήσεις

1) Τι γνωρίζετε για τη χρονολογία σύνθεσης της Ιλιάδας και για τη χρονική σειρά με την οποία συνέθεσε ο Όμηρος τα δύο έπη του;

Η Ιλιάδα συντέθηκε από τον Όμηρο γύρω στο 750 π.Χ. Η Οδύσσεια πιθανότατα συντέθηκε αργότερα, όταν ο Όμηρος βρισκόταν σε μεγαλύτερη ηλικία.

2) Πώς ονομάζονται οι ενότητες στις οποίες χωρίζεται η Ιλιάδα, πόσες είναι και πώς δηλώνονται;

Η Ιλιάδα χωρίζεται σε 24 ραψωδίες οι οποίες δηλώνονται με τα κεφαλαία γράμματα του αλφάβητου.

3) Ποια είναι η σχέση της Ιλιάδας με την ιστορία;

Η Ιλιάδα βασίζεται στην παράδοση ενός πραγματικού ιστορικού γεγονότος (του Τρωικού πολέμου), το οποίο συνέβη τον 12^ο αιώνα π.Χ. Επειδή, όμως, συντέθηκε τέσσερις αιώνες αργότερα, δεν παρουσιάζει με ακρίβεια και εγκυρότητα τα πολιτιστικά, κοινωνικά, πολιτικά κ.ά. δεδομένα εκείνης της εποχής. Ο Όμηρος περισσότερο προβάλλει τις συνθήκες της δικής του εποχής σαν να ανήκουν στη μυκηναϊκή εποχή, πραγματοποιώντας συνεχείς αναχρονισμούς. Γι' αυτό το λόγο δεν μπορούμε να θεωρήσουμε την Ιλιάδα σαν ένα ιστορικό σύγγραμμα. Αντίθετα παρουσιάζει, όπως κάθε άλλο λογοτεχνικό έργο, έναν κόσμο φανταστικό και πλαστό, στον οποίο η ιστορική αλήθεια έχει αναμιχθεί με τη δημιουργική φαντασία και τις εμπειρίες του ποιητή.

4) Ποιο είναι το κύριο θέμα, ποιο το περιεχόμενο της Ιλιάδας και πώς συνδέονται μεταξύ τους;

Το κύριο θέμα της Ιλιάδας είναι η οργή (μῆνις) του Αχιλλέα εναντίον του βασιλιά Αγαμέμνονα επειδή του πήρε αυθαίρετα το δικό του γέρας (λάφυρο), την Βρισηίδα, και η απόφασή του να αποχωρήσει με τους στρατιώτες του από τη μάχη. Το περιεχόμενο της Ιλιάδας είναι πολύ ευρύτερο και αφορά τους πολεμικούς αγώνες των Ελλήνων και των Τρώων γύρω από την Τροία (Ιλιον) κατά τον δέκατο χρόνο του Τρωικού πολέμου, και πιο συγκεκριμένα 51 ημέρες αυτού του χρόνου. Ο Όμηρος, όμως, έχει καταφέρει να συνδέσει το γεγονός της οργής του Αχιλλέα με τα γενικότερα πολεμικά γεγονότα του Τρωικού πολέμου, καθώς η απουσία του Αχιλλέα μάς αναγκάζει να στρέψουμε το βλέμμα μας στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι Έλληνες στο πεδίο της μάχης και στις προσπάθειες άλλων ηρώων να τον αντικαταστήσουν. Έτσι, παρότι το κεντρικό γεγονός της Ιλιάδας είναι η οργή του Αχιλλέα, δεν αφιερώνεται όλο το έπος σε αυτό, αλλά την ίδια στιγμή η απουσία ή η παρουσία του Αχιλλέα καθορίζει συνέχεια τις εξελίξεις.

5) Ποιες είναι οι διαφορές της Ιλιάδας και της Οδύσσειας;

Α) Ως προς το ύφος: η Ιλιάδα παρουσιάζει δραματική πυκνότητα και ένταση ενώ η Οδύσσεια διακρίνεται για τον ήπιο και σταθερό αφηγηματικό της τόνο.

Β) Ως προς το θέμα: η δράση στην Ιλιάδα εντοπίζεται σε έναν πραγματικό κόσμο χωρίς παραμυθικά και φανταστικά στοιχεία, όπως αυτά που υπάρχουν στην Οδύσσεια, η οποία μοιάζει περισσότερο με ναυτικό παραμύθι. Ακόμα και οι θεοί είναι περισσότερο ανθρωπinoi στην Ιλιάδα σε σχέση με την Οδύσσεια.

Γ) Ως προς τις κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες: η Ιλιάδα αντικατοπτρίζει μια παλαιότερη κοινωνική και πολιτική κατάσταση, στην οποία η βασιλική εξουσία είναι ακόμα ισχυρή και κυρίαρχη στην κοινωνία. Αντίθετα η Οδύσσεια παρουσιάζει μια νεότερη εποχή, στην οποία ο βασιλικός θεσμός παρακμάζει και αναδύονται νέα πολιτικά σώματα και νέες πολιτικές και κοινωνικές ομάδες που έχουν δικαίωμα λόγου και συμμετοχής στα κοινά. Γενικά η Ιλιάδα εστιάζει το ενδιαφέρον της μόνο στην αριστοκρατική τάξη ενώ η Οδύσσεια ενδιαφέρεται και για τους πιο απλοϊκούς και καθημερινούς ανθρώπους της κοινωνίας.

Δ) Ως προς την παρουσίαση των θεών και των ανθρώπων: στην Ιλιάδα οι θεοί και οι κεντρικοί ήρωες είναι γεμάτοι πάθη και ελαττώματα και δεν μπορούν να συγκρατήσουν την ορμητικότητα και την πρωτόγονη μερικές φορές εκρηκτικότητα και βιαιότητά τους. Στην Οδύσσεια αντίθετα έχουν πιο μετριοπαθή συμπεριφορά και οι πράξεις τους κατευθύνονται κατά κύριο λόγο από τη λογική και όχι από το συναίσθημα και τα ένστικτα, όπως στην Ιλιάδα.

Ε) Ως προς το γενικότερο χαρακτήρα: η Ιλιάδα είναι ένα έργο πολεμικό και δυναμικό και γι' αυτό μερικές φορές σκληρό. Η Οδύσσεια είναι ένα έργο ειρηνικό και ήρεμο.

Η Ιλιάδα μοιάζει με ένα έργο νεανικό, ενώ η Οδύσσεια με ένα έργο ώριμης ηλικίας.